

CRONICĂ DRAMATICĂ

PIESA ROMÂNEASCĂ PE SCENĂ

TEATRUL NAȚIONAL DIN
BUCUREȘTI

GAȚELE

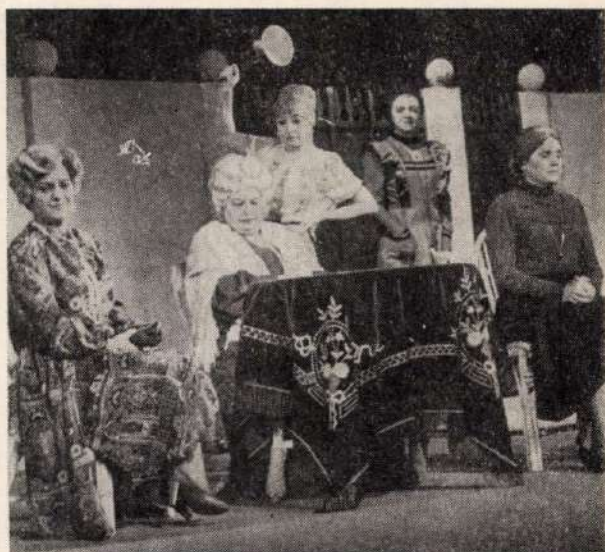
de Al. Kirițescu

Data premierei : 8 decembrie 1978.

Regia : HOREA POPESCU. Decorurile și costumele : GABRIELA NAZARIE.

Distribuția : DRAGA OLTEANU-MATEI (Aneta Duduleanu) ; FLORINA CERCEL (Wanda Serafim) ; SILVIA POPOVICI (Margareta Aldea) ; IOANA BULCĂ (Colette Duduleanu) ; ILEANA STANA IONESCU (Fräulein) ; RALUCA ZAMFIRESCU (Lena) ; COCA ANDRONESCU (Zoia) ; RODICA POPESCU (Zamfira) ; FLORIN PIERȘIC (Mircea Aldea) ; GHEORGHE DINICĂ (Georges Duduleanu) ; MARIN MORARU (Ianache Duduleanu).

Sînt cincizeci de ani de la premiera din 30 ianuarie 1929 a *Gaițelor* pe scena companiei „Bulandra-Manolescu-Maximilian-Storin“, sub titlul inițial *Cuibul cu viespi*. Jucau atunci, printre alții, Lucia Sturdza Bulandra, Elvira Godeanu, Tony Bulandra, Silvia Dumitrescu, Ion Talianu. Piesa a fost bine primită (deși rezervele n-au lipsit) de

Sus : Coca Andronescu, Draga Olteanu-Matei, Rodica Popescu, Ileana Stana Ionescu și Raluca Zamfirescu

Jos : Gheorghe Dinică, Florina Cercel și Marin Moraru

Camil Petrescu, iar în 1933, când Naționalul bucureștean a înscris-o în repertoriul său într-o versiune revăzută de autor, sub titlul *Gaițele* (cu Sonia Cluceru, Aura Buzescu, Marioara Zimniceanu, Cleo Pan Cernăteanu, Natașa Alexandra, N. Bălățeanu, Al. Ionescu-Ghibericon, Al. Marius în rolurile principale), Victor Ion Popa scria despre rolul Aneta Duduleanu: „Din toată virtutea construcției, din toată subțirimea observației se desprinde însă, biruitoare, o mare și unică figură. E Aneta Duduleanu, personaj care depășește cu mult cadrul unei piese. E creația cea mai întregă, cea mai rotunjită și cea mai autentică pe care ne-a dat-o teatrul românesc de după război. Ea se așază de-a dreptul în istoria dramei noastre și se poate întitula punct-de-plecare pentru dramaturgia originală, adevărata dramaturgie originală”. La rîndul său, Eugen Lovinescu considera piesa „un studiu adinc, aspru, sumbru, al unei familii de bogătași olteni, amestec de meschin, de austeritate de moravuri, de calicie aurită și de neomenie, cu aplicarea spre comic lugubru”. Această succintă caracterizare a marelui critic exprimă poate cel mai deplin *esența* lucrării, care, astăzi, „elasicizată”, e socotită, pe drept cuvînt, una dintre cele mai virulente satire din dramaturgia românească postcaragialeană.

Nu trebuie să ne mire, așadar, că la premiera absolută a întrunit numai 18 reprezentații, cu destule strîmbături din nas ale simandicosilor societății puse la zid de autor, dar nici că, de-a lungul jumătății de veac care a trecut de atunci, a fost mereu repusă pe afiș, pentru ca în perioada 1945—1955, cînd a figurat în repertoriul permanent al Teatrului Național, să se reprezinte de 500 de ori, fără a mai adăuga montările scenelor din țară, transmisiile radiofonice și televizate. (De reținut că, în tot acest timp, personajelor create de Kirițescu le-au dat viață scenică actori dintre cei mai renumiți ai teatrului nostru.) Ultima reluare bucureșteană (1971) a fost la „Nottara”, unde s-a jucat de aproape 150 de ori. Scriam cu acest prilej: „Niciodată ca acum textul nu mi-a apărut atît de ofensiv. De sub replicile pline de causticitate, străbate o lume rapace, lumea Dudulenilor, nu ca pretext pentru autor de a-și consuma efervescența pamfletară, de a persifla mitocănia, de a crea tipuri comice, ci o țintă cu semnificații mai adînci. E o lume moartă, care ucide tot ce e viu în jur, cu cea mai senină nepăsare. E un mod de a exista prin devorare reciprocă, sub masca celei mai perfecte «onorabilități», totul desfășurîndu-se normal, chiar dacă acest «normal» confortabil ascunde crime și tragedii”. Nu pot uita, de asemeni, compoziția fără egal a Gildei Marinescu în rolul uneia dintre „gaițe”, Lena, arătare grotescă, ilariantă, hidoasă și tragică totdată, prevestitoare de nenorociri și de moarte.

Și, iată, acum, această nouă reluare, în regia lui Horea Popescu. Prima sa variantă am văzut-o în stagiunea trecută, după întoarcerea dintr-un turneu în străinătate patronat de ARIA. Deși distribuția era alcătuită aproape exclusiv din vedete ale cîtorva teatre, cu succes sigur la public, spectacolul a fost o bufonadă penibilă. (Nu înțeleg cum se îngăduie asemenea „prezențe românești peste hotare”, care depreciază faima cucerită de teatrul nostru în lume.) E adevărat că se ridea în hohote de clovneriile lui Șt. Mihăilescu-Brăila (actor care știe, totuși, să fie la înălțimea artistică a unui rol cum e cel din *Descăpătîrea* de Al. Sever, la Giulești), de cele ale lui Marin Moraru, antrenat pe același drum de partenerul său. S-a pierdut astfel tocmai *esența* satirei lui Al. Kirițescu, travestită într-un soi de vodevil de periferie, cu gaguri triviale — lectura scrisorii din actul al doilea, de pildă — vodevil dublat de melodrama Margareta-Mircea Aldea (Silvia Popovici-Florin Piersic), oricum partea cea mai slabă a piesei, dar mai ales cînd e întinsă ca o peltea. Singura care a rezistat exemplar a fost Tamara Buciuceanu, făcînd din Aneta Duduleanu o creație întru totul originală, ce stă cu cînte alături de aceea a neuitatei Sonia. Păcat că nu mai figurează în distribuția alcătuită acum în întregime din actorii Naționalului. Nu vreau, afirmînd aceasta, să diminuez interpretarea Dragăi Olteanu-Matei, noua titulară a rolului, dar... să dăm cezarului ce-i al cezarului! Considerînd că varianta de turneu nu e demnă de prima noastră scenă, regia a atenuat giumbușlucurile și vulgaritățile (deși, pe ici pe colo, mai scot capul: scena scrisorilor, joaca stupidă cu scaunele din actul al treilea) și a adus spectacolul mai aproape de spiritul textului. Nu se dezvoltă însă acel „comic lugubru”, monstruoasa cupiditate a Dudulenilor, care o împing pe Margareta la sinucidere, pentru ea, odată cu ea, să dispară copilul însă nenăscut al „intrusului” Mircea Aldea, și astfel să scadă numărul beneficiarilor averii familiale. Această idee centrală a *apărării averii*, în numele căreia se asasinează, idee fără de care întregul act II își pierde forța demascatoare, avea toate șansele să devină dominantă, mai ales prin incisivitatea proprie jocului lui Dinică, bine distribuit în Georges Duduleanu, dacă n-ar fi fost handicapat de ecurile vechii mizanscene, încă prezente, deși temperate, și la Moraru (Ianache). Ileana Stana Ionescu, în „Fraila”, își „face numărul” cu o vervă grotescă, depărtată de stilul general, dar izbutit, în sine. Coca Andronescu compune cu mult haz o cam prea dulce bătrînică (Zoaia e, totuși, o „gaiță”), iar Raluca Zamfirescu poartă masca timpă a Lenei, cu obișnuita ei inteligență scenică. În banalele Colette Duduleanu și Wanda Srafin, Ioana Bulcă și Florina Cerecl sînt

frumoase și decorative ; Rodica Popescu, isteță și nostimă ca totdeauna. I-am lăsat la urmă pe Silvia Popovici și pe Florin Piersie, pentru că lor le-a revenit, din nou, ingratal duet Mircea-Margareta. Ce să scriu despre ei? Cred că nu le pot aduce un elogiu mai mare decât reproducând ce a scris Camil Petrescu la premiera din 1929 despre Elvira Godeanu și Tony Bulandra : „Numai un cunoscător adinc al teatrului știe ce minuni de acrobație trebuie să faci ca să joci asemenea roluri verboase și fără acțiune“.

Buni actori are Teatrul Național, dar nu-i folosește cum s-ar cuveni !

Traian Șelmaru

TEATRUL GIULEȘTI
STUDIO '74

■ ROCHIA

de Romulus Vulpescu

■ AUTOGRAFUL

de Paul Everac

Data premierei : 14 decembrie 1978.
Regia : GEORGE BĂNICĂ ; Scenografia : EUGENIA BASSA-CRIȘMARU, ION BALĂCEANU.

Distribuția : Rochia — AGATHIA NICOLAU (Croitoreasa) ; IRINA MAZANITIS (Clienta). Autograful — RADU PANAMARENCO (Directorul) Bujgoreanu) ; MARIA PĂTRAȘCU (Sanda Cernea) ; SEBASTIAN RADOVICI (Stăvăruș).

Dacă intențiile proclamate la inaugurarea ciclului „piese într-un act ale autorilor români contemporani“ — ciclul organizat în cadrul ediției actuale a Festivalului național „Cântarea României“ — vor prinde, într-adevăr, realitate, atunci vom asista, până le

Irina Mazanitis și Agatha Nicolau
în „Rochia“

Radu Panamarenco și Maria Pătrașcu
în „Autograful“

